

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

P9_TA(2021)0406

Lähisuhtevägivalla ja hooldusõiguse mõju naistele ja lastele**Euroopa Parlamendi 6. oktoobri 2021. aasta resolutsioon lähisuhtevägivalla ja hooldusõiguse mõju kohta naistele ja lastele (2019/2166(INI))**

(2022/C 132/03)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 2 ja artikli 3 lõiget 3 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 6, 8 ja 67,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiivi 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded (edaspidi „kuriteohvrite õiguste direktiiv“⁽¹⁾),
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikleid 21, 23, 24 ja 47,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (edaspidi „Istanbuli konventsioon“), mis jõustus 1. augustil 2014,
- võttes arvesse ÜRO 20. novembri 1989. aasta lapse õiguste konventsiooni,
- võttes arvesse Lapse Õiguste Komitee 18. aprilli 2011. aasta üldkommentaari nr 13 lapse õiguse kohta kaitsele igasuguse vägivalla eest,
- võttes arvesse 25. oktoobri 1980. aasta rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslikke küsimusi käsitlevat Haagi konventsiooni,
- võttes arvesse 29. mail 1993. aastal Haagis alla kirjutatud riikidevahelises lapsendamises laste kaitseks tehtava koostöö konventsiooni,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta direktiivi (EL) 2016/800, mis käsitleb kriminaalmenetluses kahtlustatavate või süüdistatavate laste menetluslikke tagatise⁽²⁾,
- võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni,
- võttes arvesse ÜRO konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta, mis võeti vastu 18. detsembril 1979, ja üldist soovitusi nr 35 naistevastase soolise vägivalla kohta, millega ajakohastatakse naiste diskrimineerimise likvideerimise komitee üldist soovitusi nr 19,
- võttes arvesse Euroopa sotsiaalõiguste sammast, eriti selle 2. põhimõtet,
- võttes arvesse 1. jaanuaril 2016 jõustunud kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ning eriti kestliku arengu 5. eesmärki, mis käsitleb soolist võrdõiguslikkust, samuti eesmärki nr 16.2 lõpetada laste väärkohtlemine ja ärakasutamine, lastega kaubitsemine ning igasugune lastevastane vägivald ja laste piinamine,
- võttes arvesse komisjoni 4. märtsi 2016. aasta ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (COM(2016)0109),

⁽¹⁾ ELT L 315, 14.11.2012, lk 57.

⁽²⁾ ELT L 132, 21.5.2016, lk 1.

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

- võttes arvesse komisjoni 5. märtsi 2020. aasta teatist „Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ (COM(2020)0152), eriti selle esimest eesmärki vabastada naised ja tütarlapsed vägivallast ja stereotüüpidest,
- võttes arvesse komisjoni 12. novembri 2020. aasta teatist „Võrdõiguslikkuse liit: LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ (COM(2020)0698),
- võttes arvesse komisjoni 24. juuni 2020. aasta teatist „Ohvrite õigusi käsitlev ELi strateegia (2020–2025)“ (COM(2020)0258),
- võttes arvesse komisjoni talituste 6. märtsi 2019. aasta töödokumenti „2019 Report on equality between women and men in the EU“ (2019. aasta aruanne naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta ELis) (SWD(2019)0101),
- võttes arvesse oma 12. septembri 2017. aasta resolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu otsus Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta ⁽³⁾,
- võttes arvesse oma 28. novembri 2019. aasta resolutsiooni ELi ühinemise kohta Istanbuli konventsiooniga ja muude meetmete kohta soolise vägivalla vastu võitlemiseks ⁽⁴⁾,
- võttes arvesse oma 17. detsembri 2020. aasta resolutsiooni vajaduse kohta luua soolise võrdõiguslikkusega tegelev nõukogu koosseis ⁽⁵⁾,
- võttes arvesse oma 21. jaanuari 2021. aasta resolutsiooni soolise perspektiivi kohta COVID-19 kriisi ajal ja selle järgsel perioodil ⁽⁶⁾,
- võttes arvesse oma 21. jaanuari 2021. aasta resolutsiooni Euroopa soolise võrdõiguslikkuse strateegia kohta ⁽⁷⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/99/EL Euroopa lähenemiskeelu kohta ⁽⁸⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuni 2013. aasta määrust (EL) nr 606/2013 tsiviilasjades määratud kaitsemeetmete vastastikuse tunnustamise kohta ⁽⁹⁾,
- võttes arvesse nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega (edaspidi „Brüsseli IIa määrus“) ⁽¹⁰⁾,
- võttes arvesse Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi (EIGE) 2020. aasta soolise võrdõiguslikkuse indeksit,
- võttes arvesse EIGE 12. juuni 2019. aasta uuringut „Understanding intimate partner violence in the EU: the role of data“ (ELis toimuva lähisuhtevägivalla mõistmine: andmete roll),
- võttes arvesse EIGE 18. novembri 2019. aasta uuringut „A guide to risk assessment and risk management of intimate partner violence against women for police“ (Politseile mõeldud juhend naistevastase koduvägivalla riski hindamiseks ja juhtimiseks),

⁽³⁾ ELT C 337, 20.9.2018, lk 167.

⁽⁴⁾ ELT C 232, 16.6.2021, lk 48.

⁽⁵⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2020)0379.

⁽⁶⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0024.

⁽⁷⁾ Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0025.

⁽⁸⁾ ELT L 338, 21.12.2011, lk 2.

⁽⁹⁾ ELT L 181, 29.6.2013, lk 4.

⁽¹⁰⁾ ELT L 338, 23.12.2003, lk 1.

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

- võttes arvesse Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) 3. märtsi 2014. aasta aruannet „Naistevastane vägivald: Euroopa Liitu hõlmav uuring“,
  - võttes arvesse naiste diskrimineerimise ja naistevastase vägivalga sõltumatute eksperdimehhanismide platvormi (EDVAWi platvorm) ja selle 31. mai 2019. aasta avaldust, mille kohaselt on naistevastane koduvägivald lapsehooldusõiguse kindlaksmääramisel tähtselt tegur,
  - võttes arvesse Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalga ja koduvägivalga vastaseid meetmeid käsitleva eksperdirühma esimehe Marceline Naudi 24. märtsi 2020. aasta avaldust „Paljudele naistele ja lastele ei ole kodu turvaline koht“, milles selgitatakse vajadust järgida pandeemia ajal Istanbuli konventsiooni standardeid,
  - võttes arvesse kodukorra artiklit 54,
  - võttes arvesse õiguskomisjoni ning naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni ühisarutelusid kodukorra artikli 58 alusel,
  - võttes arvesse õiguskomisjoni ning naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni raportit (A9-0254/2021),
- A. arvestades, et sooline võrdõiguslikkus on üks Euroopa Liidu põhiväärtusi ja peamisi eesmärke ning see peaks kajastuma kõigis ELi poliitikavaldkondades; arvestades, et õigus võrdsele kohtlemisele ja mittediskrimineerimisele on aluslepingutes⁽¹¹⁾ ja põhiõiguste hartas⁽¹²⁾ sätestatud põhiõigus, mida tuleks täiel määral austada; arvestades, et sooline vägivald selle kõigis vormides kujutab endast naistevastase diskrimineerimise äärmuslikku vormi ja inimõiguste rikkumist, mille juured on soolises ebavõrdsuses, mis aitab seda põlistada ja tugevdada; arvestades, et niisugune vägivald tuleneb soolistest stereotüüpidest naiste ja meeste rollide ja võimete kohta ning ebavõrdsetest võimusuhetest ühiskonnas ning hoiab neid alal; arvestades, et see on jätkuvalt laialt levinud ja mõjutab naisi ühiskonna kõigil tasanditel, olenemata vanusest, haridusest, sissetulekust, sotsiaalsest positsioonist või päritolu- või elukohariigist, ning arvestades, et see on üks tõsisemaid takistusi soolise võrdõiguslikkuse saavutamisel; arvestades, et liikmesriikide erinevate poliitikameetmete ja õigusaktide tõttu ei ole naised ja lapsed soolise vägivalga eest ELis võrdselt kaitstud;
- B. arvestades, et kuigi soolise võrdõiguslikkuse vajalikkust on korduvalt ametlikult tunnustatud ja võrdõiguslikkuses on tehtud edusamme, on naised endiselt diskrimineeritud ja ebasoodsas olukorras ning sotsiaalne, majanduslik ja kultuuriline ebavõrdsus püsib; arvestades, et EIGE 2020. aasta soolise võrdõiguslikkuse indeksi kohaselt ei ole naiste ja meeste võrdõiguslikkust üheski ELi riigis veel täielikult saavutatud; arvestades, et ELi edusammud soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas on endiselt aeglased ning indeks paraneb keskmiselt ühe punkti võrra iga kahe aasta tagant; arvestades, et selle tempoga kulub ELil soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks peaaegu 70 aastat; arvestades, et Euroopa Parlament on juba nõudnud, et loodaks soolise võrdõiguslikkuse eest vastutavatest ministritest ja riigisekretäridest koosnev uus nõukogu koosseis;
- C. arvestades, et rõhumise eri vormid ei eksisteeri eraldi, vaid need kattuvad ja mõjutavad üksikisikuid üheaegselt, põhjustades läbipõimunud diskrimineerimise vorme; arvestades, et diskrimineerimine soo alusel on sageli läbi põimunud diskrimineerimisega muul alusel, näiteks rassi, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel;
- D. arvestades, et käesoleval kümnendil on ülemaailmsel ja Euroopa tasandil, sealhulgas ELis, tekkinud nähtav ja organiseeritud rünnak soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste vastu;

⁽¹¹⁾ Euroopa Liidu lepingu artikkel 2 ja artikli 3 lõige 3 ning ELi toimimise lepingu artiklid 8, 10, 19 ja 157.

⁽¹²⁾ Harta artiklid 21 ja 23.

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

- E. arvestades, et sooline võrdõiguslikkus on innovaatilise, konkurentsivõimelise ja jõuka Euroopa majanduse oluline eeltingimus, mis toob kaasa uute töökohtade loomise ja suurema tootlikkuse, eelkõige digitaliseerimise ja rohelisele majandusele ülemineku kontekstis;
- F. arvestades, et koduvägivald tähendab füüsilist, seksuaalset, psühholoogilist või majanduslikku vägivalda endiste või praeguste abikaasade või partnerite vahel, olenemata sellest, kas vägivallatseja elab või on elanud ohvriga koos; arvestades, et koduvägivald on üks levinuimaid soolise vägivalda vorme ning hinnanguliselt 22 % naistest on kogenud füüsilist ja/või seksuaalset vägivalda ning 43 % on kogenud partneri psühholoogilist vägivalda⁽¹³⁾; arvestades, et selline vägivald puudutab naisi ja lapsi ebaproportsionaalselt palju; arvestades, et perevägivalda määratlus on „igasugused füüsilise, seksuaalse ja psühholoogilise vägivalda aktid, mis leiavad aset perekonnas või koduseinte vahel või endiste või praeguste abikaasade või partnerite vahel, sõltumata sellest, kas vägivallatseja elab või on elanud koos ohvriga samas elukohas“⁽¹⁴⁾; arvestades, et koduvägivald on suur ja tihti kauakestev ja varjatud sotsiaalne probleem, mis tekitab ohvrile ränkade tagajärgedega püsivaid füüsilisi ja/või psühholoogilisi traumasid ning avaldab tõsist mõju kogu pere emotsionaalsele, majanduslikule ja sotsiaalsele heaolule, sest toimepanija on isik, keda ohver peaks saama usaldada; arvestades, et 70–85 % vägivalda ohvriks langenud lastest tunneb oma väärkohtlejat, ja arvestades, et valdav osa neist lastest on nende inimeste ohvrid, keda nad usaldavad⁽¹⁵⁾; arvestades, et väärkohtleja allutab oma ohvri sageli sundivale kontrollile, mida iseloomustab hirmutamise, kontrollimise, isoleerimise ja väärkohtlemine;
- G. arvestades, et lähisuhtevägivalda esinemissagedus maa- ja äärepoolsetes kogukondades on isegi suurem kui linnapiirkondades; arvestades, et maa- ja äärepoolsetes piirkondades elavad naised kogevad rohkem lähisuhtevägivalda ning sagedasemat ja rängemat füüsilist, psühholoogilist ja majanduslikku väärkohtlemist, mida süvendab asjaolu, et nad elavad kaugemal olemasolevatest vahenditest ja teenustest, millest nad võiksid abi saada; arvestades, et maa- ja äärepoolsete piirkondade tervishoiu-, sotsiaal- ja õigusteenistustes valitsev puudulik arusaam koduvägivallast on lähisuhtevägivalda käes kannatanute jaoks oluline probleem;
- H. arvestades, et ELi tasandil on enamiku üksikvanemaga leibkondade eesotsas üksikemad, kes on majanduslikult eriti haavatavad, eelkõige juhul, kui nad on madalapalgalised, ning suure tõenäosusega lahkuvad nad tööturul pärast lapsevanemaks saamist varakult, mis seab nad ebasoodsasse olukorda, kui nad püüavad uuesti tööturule siseneda; arvestades, et ELis oli 2019. aastal 40,3 % üksikvanemaga leibkondadest vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus⁽¹⁶⁾;
- I. arvestades, et naistest, kes olid kogenud varasema või küsitlusaegse partneri seksuaalset vägivalda, oli 30 % kogenud seksuaalset vägivalda ka lapsena, ning arvestades, et 73 % emadest, kes olid kogenud partneri füüsilist ja/või seksuaalset vägivalda, märkis, et vähemalt üks nende lastest oli olnud vägivalda kasutamisest teadlik⁽¹⁷⁾;
- J. arvestades, et paljudes liikmesriikides on COVID-19 pandeemia aegsed liikumispiirangud ja sotsiaalse distantseerumise meetmeid seostatud lähisuhtevägivalda, psühholoogilise vägivalda ning sunniviisilise kontrolli ja kübervägivalda juhtumite levimuse ja intensiivsuse hüppelise suurenemisega ning 60 % on suurenenud koduvägivalda ohvrite teatatud hädaabikõnede arv⁽¹⁸⁾; arvestades, et nõue jääda koju ja nn varipandeemia murettekitav tõus raskendasid naiste ja laste juurdepääsu tõhusale kaitsesele, tugiteenustele ja õigusemõistmisele ning näitasid, et toetusvahendid ja -struktuurid olid ebapiisavad ning ohvritel oli piiratud juurdepääs tugiteenustele, jättes paljud neist ilma piisava ja õigeaegse kaitseta; arvestades, et liikmesriigid peaksid jagama parimaid tavasid konkreetsete meetmete kohta, et pakkuda ohvritele õigeaegset ja kättesaadavat abi, sealhulgas luues hädaolukorra sõnumisüsteeme või asutades kontaktpunkte, et abi saaks küsida apteekides ja suurkauplustes; arvestades, et vaatamata selle nähtuse levimusele ei teata ohvrid, nende

⁽¹³⁾ Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) 3. märtsi 2014. aasta aruanne „Naistevastane vägivald: Euroopa Liitu hõlmav uuring“.

⁽¹⁴⁾ Istanbuli konventsioon.

⁽¹⁵⁾ Euroopa Nõukogu, „Human Rights Channel: Stop Child Sexual Abuse in Sport“ (Inimõiguste kanal: Lõpetage laste seksuaalne väärkohtlemine spordis). Vaadatud 21. juulil 2021.

⁽¹⁶⁾ Eurostat, „Children at risk of poverty or social exclusion“ (Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevad lapsed), 2020. aasta oktoobri andmed.

⁽¹⁷⁾ Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) 3. märtsi 2014. aasta aruanne „Naistevastane vägivald: Euroopa Liitu hõlmav uuring“.

⁽¹⁸⁾ Dr Hans Henri P. Kluge, Maailma Terviseorganisatsiooni Euroopa piirkondliku direktori 7. mai 2020. aasta avaldus ajakirjandusele „During COVID-19 pandemic, violence remains preventable, not inevitable“ (COVID-19 pandeemia ajal on vägivald endiselt ennetatav, mitte vältimatu).

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

- perekonnad, sõbrad, tuttavad ja naabrid erinevatel põhjustel alati lähisuhtevägivallast ELis, eriti COVID-19 pandeemia ajal, ning arvestades, et märkimisväärselt on puudu terviklikest, võrreldavatest ja sugupoolte lõikes esitatavatest andmetest, mistõttu on raske kriisi mõju täielikult hinnata; arvestades, et FRA uuring naistevastase vägivalda kohta näitab, et ohvrid teatavad politseile kõige raskematest lähisuhtevägivalla juhtumitest vaid 14 % juhtudest ning et kaks kolmandikku naisohvritest ei teata süstemaatiliselt ametiasutustele, kas siis hirmu või teabe puudumise tõttu ohvrite õiguste kohta või üldisest veendumusest, et lähisuhtevägivald on eraasi, mida ei tohiks avalikustada⁽¹⁹⁾;
- K. arvestades, et koduvägivald ja sooline vägivald on COVID-19 pandeemia ajal kehtestatud liikumispiirangute tõttu suurenenud ning Europoli viimase aruande⁽²⁰⁾ kohaselt on laste seksuaalne kuritarvitamine internetis ELis järsult suurenenud;
- L. arvestades, et liikumispiirangute ajal teatati LGBTI+-inimeste, eriti noorte vastu suunatud koduvägivalla märkimisväärselt kasvust;
- M. arvestades, et naistevastane majanduslik vägivald, mis väljendub varalise kahju tekitamises, rahalistele vahenditele, haridusele või tööturule juurdepääsu piiramises või majanduslike kohustuste, näiteks elatise maksmise kohustuse täitmata jätmises, väärrib nõuetekohast tähelepanu, sest rahalise sõltumatuse ja perekonna jõukuse takistamine käib käsikäes muude vägivaldavormidega ning seab ohvritele lisalõksu; arvestades, et ohvrid, kes ei ole rahaliselt sõltumatud, on sageli sunnitud jääma vägivallate toimepanijaga samasse elukohta, et vältida rahalist ebakindlust, kodutust või vaesust, ning seda suundumust suurendas hiljuti COVID-19 pandeemia; arvestades, et õiglane tasustamine ja majanduslik sõltumatus on üliolulised eeltingimused, mis võimaldavad naistel lahkuda suhtest, kus esineb väärkohtlemist ja vägivalda; arvestades, et mõnes liikmesriigis võib rahalise hüvitamisega seotud kohtuotsuste täitmine nõuda ohvrilt enda väärkohtlejaga kontakti hoidmist, ohustades teda edasise füüsilise ja emotsionaalse väärkohtlemisega;
- N. arvestades, et lapsi võib samuti kahjustada vägivalla tunnistajaks olemine⁽²¹⁾ kodus ja pereringis, kui nad näevad või kuulevad mis tahes vormis väärkohtlemist, mis tähendab füüsilise, verbaalse, psühholoogilise, seksuaalse või majandusliku vägivalla tarvitamist lähedase inimese või isiku suhtes, kellega lapsel on kiindumussuhe; arvestades, et sellisel vägivallal on lapse psühholoogilisele ja emotsionaalsele arengule väga rängad tagajärjed, ning arvestades, et seetõttu tuleb sellisele vägivallale pöörata lahuselu ja hooldusõiguse korraldamisel piisavalt tähelepanu, tagades esmajoonel lapse parimate huvide arvestamise, eelkõige selleks, et määrata lahutuse korral kindlaks hooldus- ja külastusõigus; arvestades, et vägivalla tunnistajaks olemist ei ole alati lihtne ära tunda, ja arvestades, et perevägivalda naisohvrid elavad pingelises ja emotsionaalselt raskes olukorras; arvestades, et kohtuasjades, mis hõlmavad nii perevägivalda kui ka lastekaitseküsimusi, peaksid kohtud pöörduma ekspertide poole, kellel on teadmised ja vahendid, et vältida ema vastu suunatud otsuseid, mis ei võta kõiki asjaolusid nõuetekohaselt arvesse;
- O. arvestades, et laste ja noorte tervete suhete loomise oskuses mängib olulist rolli haridus, mille andmisel käsitletakse eelkõige soonorme, soolist võrdõiguslikkust, suhetes esinevat võimudünaamikat, nõusolekut ja piiride austamist ning millega aidatakse võidelda soolise vägivalla vastu; arvestades, et UNESCO seksuaalkasvatust käsitlevate rahvusvaheliste tehniliste suuniste kohaselt võimaldavad õppekaval põhinevad põhjaliku seksuaalkasvatuse programmid lastel ja noortel kujundada teadmisi, positiivseid hoiakuid ja oskusi selles vallas, sealhulgas inimõiguste, soolise võrdõiguslikkuse, nõusoleku ja mitmekesisuse austamist, mis omakorda võimendab lapsi ja noori;
- P. arvestades, et soolise vägivalla kaotamise probleemiga tegelemiseks on vaja tugineda järjepidevatele ja võrreldavatele haldusandmetele, mis põhinevad kindlal ja kooskõlastatud andmekogumisraamistikul; arvestades, et liikmesriikide õiguskaits- ja kohtuasutuste kogutud praegu kättesaadavad andmed ei kajasta lähisuhtevägivalla täielikku ulatust ning selle mõju ja kauakestvaid tagajärgi nii naistele kui ka lastele, sest enamik liikmesriike ei kogu soolise vägivalla kohta

⁽¹⁹⁾ Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) 3. märtsi 2014. aasta aruanne „Naistevastane vägivald: Euroopa Liitu hõlmav uuring“.

⁽²⁰⁾ Europoli 19. juuni 2020. aasta aruanne „Exploiting isolation: offenders and victims of online child sexual abuse during the COVID-19 pandemic“ (Eraldatuse ärakasutamine: kurjategijad ja internetis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise ohvrid COVID-19 pandeemia ajal).

⁽²¹⁾ Euroopa Nõukogu 11. mai 2011. aasta selgitav aruanne Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalda ennetamise ja tõkestamise konventsiooni kohta.

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

sooliselt eristatud võrreldavaid andmeid ega tunnista lähisuhtevägivalda omaette kuriteona, mille tõttu on lähisuhtevägivalda tegelik levimus ja juhtumite arv hall, suurel määral kvantifitseerimata ja kaardistamata ala; arvestades, et puuduvad ka andmed koduvägivalda ja lähisuhtevägivalda suurema ohu ja levimuse kohta konkreetses rühmas, näiteks ebasoodsas olukorras või diskrimineeritud naiste puhul;

- Q. arvestades, et teatavates liikmesriikides ei pöörata naistevastasele lähisuhtevägivaldale sageli mingit tähelepanu ning tundub, et lapsehooldusõiguse, suhtlusõiguse, suhtlus- ja külastuskorra ning -otsuste puhul kohaldatakse üldjuhul ühist hooldusõigust; arvestades, et kui selline vägivald jääb tähelepanuta, on sellel naistele ja lastele tõsised tagajärjed, mis võivad lõppeda isegi naiste ja/või laste tapmisega; arvestades, et lähisuhtevägivalda ohvrite kaitsmiseks on vaja spetsiaalseid meetmeid; arvestades, et kui ohver sõltub kuriteo toimepanijast majanduslikult või sotsiaalselt, läheb tema olukord märkimisväärselt halvemaks; arvestades, et seepärast on hädavajalik seda liiki vägivalda täielikult arvesse võtta, kui otsustatakse lahusele ja hooldusõiguse korra üle, ning käsitleda vägivaldaväiteid enne hooldusõiguse ja külastamise küsimusi; arvestades, et liikmesriikide kohtud peaksid tagama põhjaliku hindamise lapse huvidest lähtumise põhimõtte alusel, et määrata kindlaks hooldus- ja külastusõigused, hõlmates lapse ärakuulamist, kõigi asjakohaste teenuste kaasamist, psühholoogilise toe pakkumist ja kõigi kaasatud spetsialistide teadmiste arvessevõtmist;
- R. arvestades, et enamikus liikmesriikides ei sisalda õiguskaitseasutuste riskihindamised süstemaatilisel teavel, mida lapsed annavad oma kogemuste kohta lähisuhtevägivaldaga;
- S. arvestades, et kõigi lastega seotud otsuste tegemisel, sealhulgas perekondlikes vaidlustes, peaks alati olema esikohal lapse parimad huvid ning iga lapse õigust hoida kontakti mõlema vanemaga, mis on sätestatud Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklis 8 ja ÜRO lapse õiguste konventsiooni artiklis 9, tuleks seetõttu vajaduse korral piirata, kui see on lapse huvides vajalik;
- T. arvestades, et ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikli 12 ning direktiivi (EL) 2016/800 artiklite 4 ja 16 kohaselt on lastel õigus väljendada oma seisukohti kõigis neid puudutavates küsimustes, sealhulgas kohtu- ja haldusmenetlustes, lastepärasel viisil ning neid seisukohti tuleb alati esmajärjekorras kaaluda vastavalt lapse vanusele ja küpsusele;
- U. arvestades, et kaks kõige mainekamat vaimse tervise institutsiooni, Maailma Terviseorganisatsioon ja Ameerika Psühholoogide Assotsiatsioon, lükkavad tagasi nn vanematest võõrandumise sündroomi ja sarnaste mõistete ja terminite kasutamise, kuna neid on võimalik kasutada vägivaldaohvrite vastase strateegiana, seades kahtluse alla ohvrite vanemlikud oskused, jättes kõrvale nende arvamuse ja jättes tähelepanuta vägivalda, millega lapsed kokku puutuvad; arvestades, et EDVAWi platvormi soovitusel tuleb vägivaldse isa poolt ema vastu esitatud süüdistust lapse võõrandumise kohta ühest vanemast tõlgendada riigiasutuste ja osaliste, sh lapse hooldusõiguse üle otsustajate võimu ja kontrolli jätkuna ⁽²²⁾;
- V. arvestades, et anonüümsed kaebused ja kaebused, mille ohvrid hiljem tagasi võtavad, võivad pärssida ametiasutuste edasist uurimist ja takistada edasise vägivalda ärahoidmist;
- W. arvestades, et koduvägivalda kaebuse põhjal algatatud kriminaalmenetlus on lahusele ja hooldusõigust puudutavast menetlusest sageli täielikult eraldatud; arvestades, et see võib tähendada, et määratakse laste ühine hooldusõigus ja/või kehtestatakse külastusõigused, mis ohustavad ohvri ja laste õigusi ja turvalisust; arvestades, et sellel võivad olla pöördumatud tagajärjed laste vaimsele ja emotsionaalsele arengule, mis tegelikult mõjutab nende parimaid huve; arvestades, et seetõttu on liikmesriikidel vaja tagada, et ohvritel oleks vastavalt nende vajadustele tasuta juurdepääs ohvriabeteenustele, mis tegutsevad ohvrite huvides enne kriminaalmenetlust, selle ajal ja sobiva aja jooksul pärast seda, sealhulgas psühhosotsiaalse toetamise süsteemi kaudu (eelkõige küsitluste ajal ja pärast neid), mis võtab arvesse asjaoludega seotud emotsionaalseid pingeid;
- X. arvestades, et vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 67 moodustab liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala, kus austatakse põhiõigusi ning õiguskaitse diskrimineerimisvaba kättesaadavus kõigile on esmatähtsal kohal;

⁽²²⁾ EDVAWi platvormi 31. mai 2019. aasta avaldus „Naistevastane lähisuhtevägivald on laste hooldusõiguse määramisel oluline tegur“.

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

- Y. arvestades, et on vaja tagada, et perekonnaõigusega seotud juhtumite puhul pööratakse esmatähelepanu ohvrite turvalisusele ja kaitsele ning vaidluste kohtuvälise lahendamise mehhanismi, näiteks vahendamist, ei tohiks kasutada juhul, kui enne kohtumenetlust või kohtumenetluse ajal esineb naiste- ja lastevastast vägivalda, et hoida ära ohvrite edasine kahjustamine;
- Z. arvestades, et Istanbuli konventsiooni kohaselt peavad konventsiooniosalised võtma vajalikke seadusandlikke või muid meetmeid tagamaks, et laste hooldus- ja külastusõiguse kindlaksmääramisel arvestatakse koduvägivalda juhtumitega ning et külastus- või hooldusõiguse kasutamine ei ohustaks ohvri ega tema laste õigusi ja turvalisust⁽²³⁾; arvestades, et kaheksa aastat pärast Istanbuli konventsiooni jõustumist ei ole kuus liikmesriiki ega EL seda ikka veel ratifitseerinud; arvestades, et Istanbuli konventsioon on kõige tähtsam olemasolev soolise vägivalda ennetamise ja selle vastu võitlemise rahvusvaheline raamistik;
- AA. arvestades, et ühine hooldusõigus olukorras, kui esineb lähisuhtevägivalda, tähendab, et naine on sunnitud jääma väärkohtleja vahetusse geograafilisse lähedusse ning taluma veel suuremat füüsilist ja psühholoogilist vägivalda ning emotsionaalset väärkohtlemist, st taluma pidevat vägivalda, mida oleks võimalik ära hoida ja millel võib olla lastele otsene või kaudne mõju; arvestades, et lähisuhtevägivalda juhtumite puhul peaks naiste ja laste õigus kaitsele ning füüsilise ja psühholoogilise vägivalda elule olema tähtsam kui ühise hooldusõiguse eelistamine; arvestades, et laste väärkohtlemist lähisuhtevägivalda toimepanijate poolt saab kasutada ema suhtes võimu teostamiseks ja vägivaldtegevuste toimepanemiseks, mis on teatud tüüpi kaudne sooline vägivald, mida mõnes liikmesriigis nimetatakse asendusvägivaldaks;
- AB. arvestades, et abitelefoniid moodustavad üliolulise tähtsusega toetuse saamise kanali, kuid ainult 13 liikmesriiki on rakendanud kõigile kuriteohvritele mõeldud ELi abitelefoni 116 006 ning vaid vähestel liikmesriikidel on spetsiaalsed telefoniliinid lähisuhtevägivalda ohvrite abistamiseks;
- AC. arvestades, et lähisuhtevägivald tähendab ka lastevastast vägivalda ja laste väärkohtlemist; arvestades, et laste kokkupuudet koduvägivaldaga tuleb pidada lastevastaseks vägivaldaks; arvestades, et koduvägivald on laste vaimsele ja/või füüsilisele tervisele negatiivsed tagajärjed, mis võivad kujuneda ägedaks ja krooniliseks; arvestades, et laste ohvrustamine naistevastase vägivalda olukordades võib jätkuda ja eskaleeruda vanemlike vaidlustes hooldusõiguse ja hoolduse üle; arvestades, et COVID-19 leviku tõkestamiseks võetud meetmete tõttu on laste vaimne tervis ja heaolu halvenenud; arvestades, et laste vaimse tervise teenuste hulk on liikmesriigiti väga erinev ja paljudes liikmesriikides ei ole see piisav;
- AD. arvestades, et üleskasvamise vägivaldses kodukeskkonnas avaldab väga halba mõju lapse füüsilisele, emotsionaalsele ja sotsiaalsele arengule ja hilisemale käitumisele täiskasvanuna; arvestades, et lapsest, kes puutub vägivaldaga kokku, sest teda kas väärkoheldakse ja/või ta näeb pealt, kuidas üks tema vanematest teise kallal vägivaldtegevust, võib saada täiskasvanuna ohver või ta võib ise vägivalda tarvitada, samuti võivad tal tekkida käitumis-, füüsilise või vaimse tervise probleemid;
- AE. arvestades, et edusammudest hoolimata näitavad hiljutised aruanded, et kuriteohvritel ei ole ikka veel võimalik ELis oma õigusi täielikult kasutada; arvestades, et juurdepääs tugiteenustele on lähisuhtevägivalda all kannatavatele naistele ülioluline; arvestades, et lähisuhtevägivalda ohvritele mõeldud spetsialiseeritud ja üldiseid tugiteenuseid ei ole endiselt piisavalt, ning arvestades, et ohvritel on teabe puudumise ning ebapiisava toe ja kaitse tõttu sageli raskusi õigluse jalule seadmisel; arvestades, et ohvrid seisavad kriminaalmenetluses ja hüvitise taotlemisel sageli silmitsi teisese ohvrustamisega; arvestades, et on mitmeid juhtumeid, kus õiguskaitseametnikud ja kohtusüsteemid ei suuda pakkuda naistest ja lastest koduvägivalda ohvritele piisavat tuge, ning arvestades, et soolise vägivalda ohvritel on tulnud vägivaldast teatamisel taluda isegi hooletut käitumist või sobimatuid märkusi; arvestades, et kodanikuühiskond ja avalik-õiguslikud organisatsioonid, eelkõige need, mis töötavad laste ning kodu- ja soolise vägivalda ohvritega ja nende hüvanguks, on olulised osalejad kodu- ja lähisuhtevägivalda ärahoidmisel ja sellega tegelemisel; arvestades, et sellised organisatsioonid võivad samuti anda tänu rohejuuresandil saadud kogemustele väärtusliku panuse poliitika kujundamisse ja seadusloomesse; arvestades, et ELi rahastamisprogramme, nagu õigusprogramm ning kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm, võib kasutada koduvägivalda ja soolise vägivalda ohvrite kaitse- ja toetusmeetmeteks, sealhulgas õiguskaitse kättesaadavuse tagamiseks ning ohvritega töötavate organisatsioonide rahastamiseks;

⁽²³⁾ Istanbuli konventsiooni artikkel 31.

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

- AF. arvestades, et piiriüleised lahuselu, lahutuse ja hooldusõiguse menetlused on olemuselt keerukamad ja kestavad üldjuhul kauem; arvestades, et inimeste suurem liikuvus ELis on suurendanud ka vanemlikku vastutust ja lapse isikuhooldusõigust käsitlevate piiriüleste vaidluste arvu; arvestades, et selliste kohtuotsuste automaatne tunnustamine, mis on seotud hooldusõigusega ja mille puhul on tegemist soolise vägivallaga, on problemaatiline, sest soolist vägivalda käsitlevad õigusaktid erinevad liikmesriigiti ning mitte igas liikmesriigis ei peeta lähisuhtevägivalda kuriteoks ja soolise vägivalda vormiks; arvestades, et komisjon peab rohkem pingutama, et edendada kõigi liikmesriikide poolt ratifitseeritud ÜRO lapse õiguste konventsioonis sätestatud põhimõtete ja eesmärkide järjekindlat ja konkreetset rakendamist kõikides liikmesriikides; arvestades, et liikmesriigid peavad ÜRO lapse õiguste konventsiooni osalisriikidena seadma lapse parimad huvid kõigi avaliku sektori meetmete puhul esmatähtsale kohale, ka siis, kui tegemist on piiriüleste perevaidlustega; arvestades, et ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 nähakse ette võimalus „kehtestada miinimumeeskirjad kuritegude ja karistuste määramiseks eriti ohtlike piiriülese mõõtmega kuriteoliikide puhul tulenevalt nende kuritegude olemusest või mõjust või erivajadusest võidelda nende vastu ühistel alustel“; arvestades, et ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 2 nähakse ette võimalus kehtestada „kuritegude ja karistuste määramise miinimumeeskirjad“ „liidu poliitika tulemusliku elluviimise tagamiseks valdkonnas, kus on rakendatud ühtlustamismeetmeid“;
- AG. arvestades, et ELi toimimise lepingu artikli 82 lõikes 2 nähakse ette võimalus kehtestada liikmesriikides kohaldatavad miinimumeeskirjad „kohtuotsuste ja õigusasutuste otsuste vastastikuse tunnustamise ning samuti politsei- ja õiguskooostöö hõlbustamiseks piiriülese mõõtmega kriminaalasjades“, eelkõige seoses kuriteoohvrite õigustega;

Üldised märkused

1. mõistab kõige karmimal viisil hukka mis tahes vormis soolise vägivalda, koduvägivalda ja naistevastase vägivalda ning peab kahetsusväärseks asjaolu, et eelkõige naised ja lapsed (kogu oma mitmekesisuses) peavad endiselt taluma lähisuhtevägivalda, millega rikutakse rängalt nende inimõigusi ja alandatakse neid ning mis mõjutab ka naiste majanduslikku võimestamist, kusjuures see nähtus on COVID-19 kriisi ajal süvenenud;
2. tuletab meelde ÜRO naistevastase vägivalda eriraportööri märkust, et COVID-19 kriis on näidanud vajakajäämisi soolise vägivalda eest kaitsmiseks ja selle ennetamiseks sõlmitud rahvusvaheliste konventsioonide nõuetekohasel rakendamisel; kutsub liikmesriike üles viivitamata tegelema lähisuhtevägivalda sagenemisega COVID-19 pandeemia ajal ning julgustab neid vahetama riiklikke innovatsioonilahendusi, suuniseid, parimaid tavasid ja protokolle, mis on osutunud tõhusaks lähisuhtevägivalda käsitlemisel ja ohvrite toetamisel, eriti hädaolukordades; palub komisjonil neid tavasid edendada; kutsub liikmesriike ja kohalikke ametiasutusi üles mõõtma soolise vägivalda ulatust ja toetama soolise ja koduvägivalda ohvreid, tagades neile turvalisuse ja majandusliku sõltumatuse sellega, et neile võimaldatakse spetsiaalne eluase ja esmased avalikud teenused, nagu tervishoid, transport ning professionaalne psühholoogiline tugi; palub komisjonil töötada välja Euroopa Liidu protokoll naistevastase vägivalda kohta kriisi- ja hädaolukorras, et vältida naistevastast vägivalda ja toetada ohvreid hädaolukordades, näiteks COVID-19 pandeemia ajal, luua turvaline ja paindlik hädaolukorra hoiatussüsteem ning käsitleda ohvrite kaitseteenuseid, näiteks abitelefone, turvalist majutust ja tervishoiuteenuseid, liikmesriikides esmaste teenustena; rõhutab sellega seoses vajadust erimeetmete järele, et kõrvaldada praegused õigusaktide, poliitika ja teenuste erinevused liikmesriikide vahel ning COVID-19 pandeemia ajal suurenenud pere- ja sooline vägivald;
3. toonitab, et vägivallatsejad kasutavad kohtuvaidlusi sageli selleks, et laiendada oma võimu ja kontrolli ning jätkata ohvrite heidutamist ja hirmutamist; rõhutab sellega seoses, et vägivaldne vanem manipuleerib sageli lapse ja ühise hooldusõiguse taotlemisega, et tal oleks pärast lahkuminekut juurdepääs lapse emale; rõhutab, et sageli väärkohtlevad vägivallatsejad lapsi või ähvardavad lastele haiget teha või nad ära võtta, et oma partnerile või endisele partnerile kahju teha, millel on tõsised tagajärjed lapse harmoonilisele arengule; kordab, et ka see on üks soolise vägivalda vorm; märgib, et vägivallatsejad saavad elatise maksmisest keeldumist kasutada ohvrite ähvardamise ja ühe väärkohtlemise vormina; rõhutab, et selline tava võib põhjustada ohvritele suurt psühholoogilist kahju ja tekitada või süvendada rahalisi raskusi; kutsub liikmesriike üles võtma meetmeid tagamaks, et ohvritele makstakse elatist ohvriabifondidest, et vältida rahalist ärakasutamist ja ohvritele lisakahju tekitamise ohtu;

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

4. kiidab heaks komisjoni soolise võrdõiguslikkuse strateegias 2020–2025 võetud kohustuse võidelda soolise vägivalda vastu ja rõhutab selle oluliste eesmärkide täieliku ja kiire rakendamise tähtsust; juhib tähelepanu murettekitavatele soolise vägivalda arvudele, mis näitavad, et patriarhaalne käitumine tuleb kiiremas korras ümber kujundada; tuletab meelde ühiste meetmete hädavajalikkust, et tõsta ja ühtlustada naiste õiguste taset Euroopas; nõuab seetõttu Euroopa Ülemkogu soolise võrdõiguslikkusega tegeleva nõukogu koosseisu loomist, et liikmesriikide esindajad saaksid korrapäraselt kohtuda, koostada õigusakte ja vahetada parimaid tavasid; rõhutab, et soolise ja koduvägivalda vastu võitlemise meetmetesse tuleb lisada valdkondadeülene lähenemisviis, et olla võimalikult kaasav ja vältida igasugust diskrimineerimist;

5. juhib tähelepanu sellele, et Istanbuli konventsioon on pöördelise tähtsusega vahend naistevastase soolise vägivalda ja perevägivalda vastu võitlemiseks; taunib asjaolu, et Euroopa Liit ei ole konventsiooni veel ratifitseerinud ja et siiani on selle ratifitseerinud ainult 21 ELi liikmesriiki; nõuab selle kiiret ratifitseerimist ja rakendamist riiklikul ja ELi tasandil; nõuab tungivalt, et Bulgaaria, Tšehhi, Ungari, Läti, Leedu ja Slovakkia ratifitseeriks Istanbuli konventsiooni; tuletab meelde, et ta mõistis teravalt hukka Poola justiitsministri hiljutise otsuse alustada ametlikult menetlust Poola väljaastumiseks Istanbuli konventsioonist, mis oleks tõsine tagasilöökk soolise võrdõiguslikkuse, naiste õiguste ja soolise vägivalda vastase võitluse valdkonnas; kutsub komisjoni üles jätkama poliitika, programmide ja muude algatuste tervikliku raamistiku väljatöötamist naistevastase vägivalda ja koduvägivalda vastu võitlemiseks ning eraldama piisavaid ja asjakohaseid vahendeid Istanbuli konventsiooni rakendamiseks seotud meetmetele oma rahastamisprogrammide kaudu, mis on tagatud mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 sätetega, ja Daphne tegevussuuna kaudu; tunnustab kõiki kampaaniaid, millega toetatakse Istanbuli konventsiooni ratifitseerimist ja rakendamist; toetab komisjoni kavatsust jätkata survestamist selles suunas, et konventsioon ratifitseeritaks kogu ELis; mõistab teravalt hukka kõik katsed Istanbuli konventsiooni halvustada ja taunib katseid pöörata ümber soolise vägivalda, sealhulgas koduvägivalda vastases võitluses tehtud edusammud, mida parasjagu mõnes liikmesriigis tehakse; märgib suure murega, et konventsiooni tõhus rakendamine on ELis ikka veel lünklik; kutsub konventsiooni ratifitseerinud liikmesriike üles tagama selle täieliku, tõhusa ja praktilise rakendamise, pöörates erilist tähelepanu Istanbuli konventsiooni artiklile 31, ning võtma kõik vajalikud meetmed tagamaks, et lähisuhtevägivalda juhtumeid võetakse arvesse laste hooldus- ja külastusõiguste kindlaksmääramisel ning et külastus- või hooldusõiguse kasutamine ei ohustaks ohvri või laste õigusi ja turvalisust;

6. kutsub komisjoni ja nõukogu üles lisama soolise vägivalda ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 esitatud kuriteoliikide loetellu, võttes arvesse erilist vajadust võidelda selle kuriteo vastu ühistel alustel; palub komisjonil kasutada seda õigusliku alusena, et esitada siduvaid meetmeid ja terviklik ELi raamdirektiiv, mis käsitleb kõigi soolise vägivalda vormide ennetamist ja nende vastu võitlemist, sealhulgas lähisuhtevägivalda mõju naistele ja lastele, ning sisaldab ühetaolisi norme ja hoolsuskohustust koguda andmeid, et ennetada ja uurida vägivalda, kaitsta ohvreid ja tunnistajaid ning anda toimepanijad kohtusse ja neid karistada; tuletab meelde, et sellised uued seadusandlikud meetmed peaksid igal juhul olema kooskõlas Istanbuli konventsioonist sätestatud õiguste, kohustuste ja eesmärkidega ning täiendama selle ratifitseerimist; soovib käsitleda Istanbuli konventsiooni miinimumnormina ning püüelda soopõhise ja koduvägivalda kaotamisel suuremate edusammude suunas;

7. palub, et liikmesriigid ja komisjon võtaksid vastu konkreetsed meetmed, mille abil võidelda kübervägivalda, sh veebipõhise ahistamise, küberkiusamise ja naisi alavääristava vaenukõne vastu, mis mõjutab lapsi ja eriti tüdrukuid ebaproportsionaalselt palju, ning pööraksid erilist tähelepanu nende soolise vägivalda vormide suuremale levikule COVID-19 pandeemia ajal; kutsub komisjoni üles esitama asjakohaseid õigusakte ja muid võimalikke meetmeid vaenukõne ja veebiahistamise lõpetamiseks;

8. taunib asjaolu, et komisjon ja liikmesriigid alarahastavad võitlust koduvägivalda vastu, arvestades selle nähtuse ulatust; märgib, et liikmesriigid, kes on rahastamist märkimisväärselt suurendanud, on saanud ka tulemusi, eriti naiste tapmise vähendamise osas; kutsub seetõttu komisjoni ja liikmesriike üles suurendama koduvägivaldaga võitlemiseks ettenähtud vahendeid; tunneb muret rahastamise, lühiajalise rahastamise ja halduskoormuse killustatuse pärast, mis võib vähendada ühenduste juurdepääsu rahastamisele ning seetõttu mõjutada koduvägivalda ohvritele ja nende lastele pakutava toetuse kvaliteeti; palub komisjonil ja liikmesriikidel eelistada stabiilset ja pikaajalist rahastamist;

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

Soolise vägivalda ohvrite kaitse, turvalisus ja toetus – lähisuhtevägivalda käsitlemine hooldusõiguse ja külastusotsuste tegemisel

9. tuletab meelde, et kõigi lapsi puudutavate meetmete puhul peavad esikohal olema nende parimad huvid; tuletab meelde ühest või mõlemast vanemast eraldatud lapse õigust säilitada regulaarsed isiklikud suhted ja otsene kontakt mõlema vanemaga, välja arvatud juhul, kui see on vastuolus lapse parimate huvidega; märgib, et põhimõtteliselt on soovitatav ühine hooldusõigus ja järelevalveta külastused, et tagada vanematele võrdsed õigused ja kohustused, välja arvatud juhul, kui see on vastuolus lapse huvidega; rõhutab, et nende huvidega on vastuolus see, kui seadusega antakse vanemlikud kohustused automaatselt ühele või mõlemale vanemale; tuletab meelde, et ÜRO lapse õiguste konventsiooni kohaselt on lapse parimate huvide hindamine ainulaadne tegevus, mida tuleks igal üksikjuhul ette võtta, võttes arvesse iga lapse konkreetseid asjaolusid; rõhutab, et lähisuhtevägivald on selgelt vastuolus lapse parimate huvidega ning ühise hooldusõiguse ja hooldusega, kuna sellel on tõsised tagajärjed naistele ja lastele, sealhulgas oht, et pärast eraldi elama asumist kasutatakse vägivalda ning pannakse toime äärmuslikke tegusid – tapetakse naise ja lapsi; rõhutab, et hooldusõiguse andmisel ja külastuskorra kehtestamisel peavad esmatähtsad olema naiste ja laste kaitsmine vägivalda eest ja lapse parimad huvid ning need peaksid seisma muudest kriteeriumidest kõrgemal; rõhutab seepärast, et kõik toimepanija või väidetava toimepanija õigused ja nõudmised kohtumenetluse ajal ja järel, sealhulgas seoses omandi, eraelu puutumatus, lapse hooldusõiguse, ligipääsu, suhtlemise ja külastamisega, tuleks kindlaks määrata, pidades silmas naiste ja laste inimõigusi elule ning füüsilisele, seksuaalsele ja psühholoogilisele puutumatusle ning juhindudes lapse parimate huvide põhimõttest⁽²⁴⁾; rõhutab seetõttu, et vägivaldselt partnerilt hooldus- ja külastusõiguse äravõtmine ning ainuhooldusõiguse andmine emale, kui ta on vägivalda ohver, võib olla ainus viis edasise vägivalda ja ohvrite teise ohvristamise ärahoidmiseks; rõhutab, et kõigi vanemlike kohustuste andmisega ühele vanemale peavad kaasnema asjakohased hüvitusmehhanismid, nagu sotsiaaltoetused ja esmajärjekorras ligipääs kollektiivsele ja individuaalsele hooldusele;

10. rõhutab, et suutmatus käsitleda lähisuhtevägivalda hooldusõiguste ja külastusotsuste puhul on rikkumine, kuna eiratakse inimõigusi elule, vägivaldala elule ning naiste ja laste tervislikule arengule; nõuab tungivalt, et mis tahes vägivaldavorm, sealhulgas vanema või lähedase vastu suunatud vägivalda tunnistajaks olemist, peetaks õigusaktides ja praktikas inimõiguste rikkumiseks ja lapse parimate huvide vastaseks tegevuseks; on sügavalt mures naiste tapmise juhtumite murettekitava arvu pärast Euroopas, arvestades, et naiste tapmine on naistevastase vägivalda kõige äärmuslikum vorm; on mures naistele pakutava kaitse ebapiisavuse pärast, millest annavad tunnistust naiste ja laste tapmise juhtumid, mis toimuvad pärast seda, kui naine on teatanud soolisest vägivaldast; rõhutab, et lapse parimates huvides tuleks süüdistatava vanema vanemlikud õigused süstemaatiliselt peatada naiste tapmise juhtumite korral kogu menetluse ajaks; rõhutab lisaks, et alanejad sugulased tuleks vabastada ülalpidamiskohustusest vanema suhtes, kes on mõistetud süüdi naise tapmise eest; nõuab tungivalt, et liikmesriigid tagaksid olukorra, kus õiguskaits ja ohvriabi on kättesaadavad, piisavad ja tasuta igasuguse lähisuhtevägivalda naisohvrite kogu nende mitmekesisuses ja seisundis, ning tagaksid vajaduse korral suulise tõlke teenused; kutsub liikmesriike üles tagama, et teenustes võetaks arvesse naiste ja laste diskrimineerimise läbipõimunud vorme; kutsub liikmesriike üles tugedama soolisest vägivaldast teatanud naiste hooldust, järelevalvet ja kaitset; palub liikmesriikidel tagada, et tugiteenistused kasutaksid koordineeritud lähenemist ohustatud naiste kindlakstelemisele, tagamaks, et kõik need meetmed oleksid kättesaadavad ja ligipäätavad kõigile nende jurisdiktsioonis asuvatele naistele ja tütarlastele; rõhutab, et kui toimepanija tabatakse teolt ja vahistatakse, tuleks ohver viia ohutusse kohta ja laste kaitsmine ründaja eest peaks olema kohustuslik, ning rõhutab samuti, et kui vahistamise õiguslikud tingimused ei ole täidetud, tuleks väidetav väärkohtleja sellegipoolest viivitamata ohvri kodust eemaldada ning hoida ta eemal ka ohvri töökohast, et ennetada edasise vägivalda ohtu;

11. kutsub liikmesriike üles töötama välja süsteeme, mille kohaselt võivad lapsi vägivaldse endise partneri juurde viia kolmandad isikud ja asjaomaste ühingute töötajad, et koduvägivalda ohvriks langenud emad ei peaks endise partneriga, kellel on endiselt õigus lapsega kohtuda ja võtta laps õöseks enda juurde või ühine hooldusõigus, sagedasti kokku puutama; on seisukohal, et naised peavad saama neid mehhanisme kasutada kohe pärast koduvägivaldast teatamist; on seisukohal, et selle ülesande täitmiseks on vaja erioskusi ja lastega tegelemise eest vastutavad töötajad peavad saama asjakohase koolituse; on seisukohal, et neid mehhanisme peaksid haldama spetsialiseeritud ühendused ja asutused;

12. tunneb muret liikmesriikide vahel esinevate oluliste erinevuste pärast soolise vägivaldaga võitlemisel; on mures soolise vägivalda ohvriks langenud naiste olukorra pärast, kes elavad piirkondades, kus puuduvad tugistruktuurid ning juurdepääs õiguskaitsele, avalikele ja õigusteenustele oma õiguste kaitsmiseks on keeruline; on mures selle pärast, et spetsialistide osutatavaid tugiteenuseid ei pakuta igas liikmesriigis võrdselt, ning kutsub liikmesriike üles tagama ohvritele

⁽²⁴⁾ Konventsioon naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta, üldsoovitus nr 35 naistevastase soolise vägivalda kohta, millega ajakohastatakse üldsoovitust nr 19.

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

osutatavate koheste, lühi- ja pikaajaliste tugiteenuste piisava geograafilise jaotuse, olenemata naiste elukoha staatusest ja nende võimest või soovist teha koostööd väidetava toimepanija vastu suunatud menetluses; kutsub liikmesriike üles tagama universaalse juurdepääsu õigusteasutustele ja kohandatud teenustele ning reageerima konkreetsetele olukordadele, kus lähisuhtevägivalda esineb maapiirkondades; rõhutab vajadust luua eri teenuste ja programmide vahel võrgustikud, et edukalt võidelda naistevastase soolise vägivalla juhtumite vastu maa- ja äärepoolsetes piirkondades; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles uurima võimalust eraldada selle probleemiga tegelemiseks ELi vahendeid, eelkõige regionaalarengule eraldatud vahendeid;

13. väljendab heameelt ohvrite õigusi käsitleva ELi strateegia üle (2020–2025), milles käsitletakse soolise vägivalla ohvrite konkreetseid vajadusi, eelkõige konkreetset lähenemisviisi naistevastasele psühholoogilisele vägivallale ja mõju nende vaimsele tervisele pikemas perspektiivis; kutsub komisjoni üles ohvrite õiguste direktiivi hindamisel tegelema praeguste lünkadega ELi õigusaktides, uurima, kas ohvristamise soolist aspekti võetakse nõuetekohaselt ja tõhusalt arvesse, eriti seoses naistevastast vägivallaga käsitlevate rahvusvaheliste standarditega, nagu Istanbuli konventsioonis sätestatud, ning tõhustama piisavalt ohvrite õigusi ning ohvrite kaitset ja hüvitist käsitlevaid õigusakte; nõuab ohvrite õiguste jätkuvat edendamist, sealhulgas olemasolevate vahendite, näiteks Euroopa lähenemiskeelu abil; nõuab komisjonilt tungivalt selle tagamist, et kõik liikmesriigid võtaksid ohvrite õiguste direktiivi üle siseriiklikesse õigusaktidesse, ning nõuab selle täielikku ja täpset rakendamist, et lähisuhtevägivalda ohvrid saaksid täieliku juurdepääsu mitmesugustele tugiteenustele, sealhulgas eri- ja üldteenuste kaudu, nagu kuriteohvrite abitelefoni 116 006;

14. soovib liikmesriikidel näha ette alternatiivsed mehhanismid ohvritele, kes ei esita kaebust, et nad saaksid teostada lähisuhtevägivalda ohvrite tunnustatud õigusi, nagu sotsiaalsed ja tööalased õigused, näiteks spetsialiseeritud avalike teenistuste koostatud ekspordihinnangute kaudu, milles kinnitatakse soolise vägivalla ohvri staatust;

Kaitse ja tugi: juurdepääs õiguskaitsele, hädaolukorra majutusele ja ohvriabi vahenditele

15. rõhutab ohvrite majandusliku toetamise olulist osa, et aidata neil saavutada rahaline sõltumatus vägivallast partnerist; rõhutab, et enamik naisi jääb lahuselu ja lahutuse menetluse ajal vaesemaks ning et mõned naised loobuvad hooldusõiguse kaotamise hirmus nõudmast oma õiglast osa ja seda, millele neil on õigus; kutsub liikmesriike seepärast üles pöörama erilist tähelepanu ohule, et koduvägivalda ohvrite olukord muutub lahuselu ja lahutuse menetluse käigus ebakindlaks; rõhutab vajadust kõrvaldada kõik majanduslikud tõkked, mis võivad ajendada naist jätta teatamata vägivallast, mida ta on pidanud kannatama; juhib tähelepanu sellele, et piisav sissetulek ja majanduslik sõltumatus on peamised tegurid, mis võimaldavad naistel lahkuda suhtest, kus esineb väärkohtlemist ja vägivallat; kutsub liikmesriike üles rakendama erimeetmeid, et võidelda majandusliku vägivalla vastu, kaitsta soolise vägivalla ohvrite kapitali ja sissetulekuid ning luua raamistik, mis võimaldab kiireid ja tõhusaid otsuseid laste ülalpidamistoetuste kohta, mille eesmärk on tagada soolise vägivalla ohvrite mõjuvõimu suurendamine, rahaline turvalisus ja majanduslik sõltumatus, võimaldades neil võtta kontroll oma elu üle, sealhulgas naisevõtjate ja -töötajate toetamise kaudu; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles sellist sõltumatust edendama ja toetama; kiidab heaks ettepaneku võtta vastu direktiiv piisava miinimumpalga kohta⁽²⁵⁾ ja ettepaneku siduvate tasustamise läbipaistvuse meetmete kohta⁽²⁶⁾; rõhutab töö- ja eraelu tasakaalu käsitleva direktiivi⁽²⁷⁾ rakendamise tähtsust, kuna see on eriti oluline üksikvanemate jaoks, et aidata neil toime tulla oma konkreetse tööhõiveolukorra ja hoolduskohustustega, näiteks tagades ligipääsetavate ja piisavate hooldusvõimaluste kättesaadavuse; kutsub liikmesriike üles tagama ohvritele piisava rahalise toetuse ja hüvitismehhanismid ning looma mehhanismi naistevastase majandusliku vägivalla ennetamise meetmete rakendamise ja tõhususe koordineerimiseks, jälgimiseks ja korrapäraseks hindamiseks;

16. kutsub liikmesriike üles edendama ja tagama täielikku juurdepääsu piisavale õiguskaitsele, tõhusatele ärakuulamistele ja lähenemiskeeldudele, varjupaikadele ja nõustamisele, samuti ohvriabi vahenditele ja rahaliste võimaluste suurendamise programmidele lähisuhtevägivalda ohvriks langenud naiste jaoks; kutsub liikmesriike üles tagama koduvägivalda ohvriks langenud emadele ja nende lastele kogukonna-, haridus- ja rahalise toetuse, näiteks koduvägivalda ohvriks langenud naistele

⁽²⁵⁾ Komisjoni 28. oktoobri 2020. aasta ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv piisava miinimumpalga kohta Euroopa Liidus (COM(2020)0682).

⁽²⁶⁾ Komisjoni 4. märtsi 2021. aasta ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega tugevdatakse meeste ja naiste võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte kohaldamist tasustamise läbipaistvuse ja õiguskaitse-mehhanismide kaudu (COM(2021)0093).

⁽²⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1158, milles käsitletakse lapsevanemate ja hooldajate töö- ja eraelu tasakaalu (ELT L 188, 12.7.2019, lk 79).

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

mõeldud ohvriabi vahendid, et tagada neile emadele vajalikud vahendid laste eest hoolitsemiseks ning mitte lasta neil kaotada laste hooldusõigust; kutsub liikmesriike üles kohaldama ühistel miinimumstandarditel põhinevaid erimenetlusi ja toetama perevägivalda ohvreid, et nad ei muutuks ühise hooldusõiguse tagajärjel uuesti ohvriks ega kaotaks täielikult oma laste hooldusõigust; kutsub liikmesriike üles tagama koduvägivalda ohvrite kohtukulude katmise, kui neil ei ole piisavalt vahendeid, ning tagama neile nõuetekohase kaitse koduvägivalda juhtumitele spetsialiseeritud advokaatide poolt; kutsub komisjoni üles hindama lähenemiskeeldude miinimumstandardite kehtestamist kogu ELis; kutsub liikmesriike üles tagama, et lähisuhtevägivalda ohvritel oleks igas kohtumenetluse etapis juurdepääs psühholoogilisele toele ja nõustamisele;

17. peab kahetsusväärseks, et lähisuhtevägivalda ohvritele ja nende lastele ei ole sobivaid hädaolukorra ja ajutise majutuse lahendusi; kutsub liikmesriike üles avama lähisuhtevägivalda olukordade jaoks ettenähtud hädaolukorra majutusasutusi ja tegema need igal ajal kättesaadavaks, et suurendada, parandada ja tagada piisavad vastuvõtu- ja kaitseteenused koduvägivalda ohvriks langenud naistele ja kõigile selle tõttu kannatavatele lastele; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles eraldama asjakohastele asutustele, sealhulgas projektide kaudu, piisavad rahalised vahendid ning nõuab varjupaikade loomise ja laiendamise rahastamist, samuti muid asjakohaseid meetmeid, mis võimaldavad vägivalda ohvriks langenud naistel konfidentsiaalselt kasu saada turvalisest ja kohalikust keskkonnast;

18. peab kahetsusväärseks, et naised võivad leida end ilma asjakohase sotsiaalse, tervise- ja psühholoogilise toeta; palub liikmesriikidel tagada, et soolise vägivalda ohvritele pakutakse mõjusat, ligipääsetavat, universaalset ja kvaliteetset meditsiinilist ja psühholoogilist tuge, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervishoiuteenuseid, eelkõige kriisi ajal, mil sellist tuge tuleb pida esmatähtsaks, näiteks investeerides telemeditsiini, et tagada tervishoiuteenuste pakkumine;

19. kutsub liikmesriike üles looma patsiendikeskset arstiabi, mis võimaldaks koduvägivalda varajast avastamist, pakkuma ohvritele professionaalseid ravi- ja eluasemeprogramme ning õigusteenuid, mis võiksid märkimisväärselt aidata kaasa lähisuhtevägivalda tagajärgede vähendamisele ja ennetamisele;

20. kutsub liikmesriike üles uurima virtuaalseid võimalusi vägivaldaohvrite abistamiseks, sealhulgas vaimse tervise ja nõustamise võimalusi, pöörates tähelepanu valitsevale ebavõrdsusele infotehnoloogiateenustele juurdepääsu osas;

21. innustab kasutama mõnes liikmesriigis juba olemasolevaid häid tavasid edasise vägivalda ärahoidmiseks (näiteks ohvrite telefoninumbrite kandmine jälitamise ja lähisuhtevägivaldaga seotud erinimekirjadesse), et seada esikohale võimalikud tulevased hädaabikõned ja hõlbustada tulemuslikku õiguskaitselast sekkumist;

Laste kaitsmine ja toetamine

22. rõhutab, et oluline on kehtestada ELi tasandil ühised õiguslikud määratlused ja miinimumstandardid soolise vägivalda vastu võitlemiseks ja soolise vägivalda ohvrite laste kaitsmiseks, kuna paljudes õigussüsteemides ei tunnustata lähisuhtevägivalda, vägivalda tunnustajaks olemist ega asendusvägivalda; juhib tähelepanu sellele, et lapsi, kes on oma perekonnas vägivalda näinud, ei tunnustata soolise vägivalda ohvritena, millel on otsene mõju andmete kogumisele politsei- ja kohtusektoris ning piiriülesele koostööle; rõhutab vajadust anda soolise vägivalda ohvri staatus kriminaal- ja uurimismenetlustes lastele, kes on lähisuhtevägivalda tunnustajad või kannatavad asendusvägivalda all, et nad saaksid paremat õiguskaitsset ja asjakohast abi; soovib seetõttu kehtestada süstemaatilised menetlused koduvägivalda ohvriks langenud ja selle tunnustajaks olnud laste jälgimiseks, sh psühholoogiliseks jälgimiseks, et lahendada probleeme, mida see nende elus põhjustab, ja takistada neil täiskasvanuna sellist vägivalda kordamast; kutsub liikmesriike ka üles kehtestama erimeetmed seoses niinimetatud vägivalda tunnustajaks olemisega, sealhulgas sätted konkreetsete raskendavate asjaolude kohta;

23. kutsub liikmesriike üles korraldama igal aastal kampaania laste teavitamiseks ja teadlikkuse suurendamiseks laste õigustest; kutsub liikmesriike üles looma vägivalda ohvriks langenud laste eest hoolitsemiseks spetsiaalseid keskusi koos lastearstide ja soolise vägivalda küsimustele spetsialiseerunud terapeutidega; kutsub liikmesriike üles looma lastele kontaktpunkte, mis on kergesti ligipääsetavad, sealhulgas telefoni, e-posti, veebivestluse jne kaudu, kus nad saavad rääkida ja esitada küsimusi ning teatada vägivaldast enda, vanema või õe-venna vastu ja kus nad saavad teavet ja nõu või neid suunatakse edasi, et saada rohkem abi;

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

24. rõhutab, et eelkõige peab lapsele olema tagatud võimalus olla ära kuulatud, mis on hädavajalik selleks, et teha kindlaks, mis on lapse parimates huvides hooldus- ja perepõhiste asendushooldusjuhtumite uurimisel, lähtudes lapse vanusest ja küpsusest; juhib tähelepanu sellele, et igal juhul, kuid eriti siis, kui kahtlustatakse lähisuhtevägivalda, peavad sellised ärakuulamised lapsesõbralikus keskkonnas läbi viima koolitatud spetsialistid, näiteks arstid või psühholoogid, sealhulgas laste neuropsühhiaatria spetsialistid, et analüüsida teiste usaldamise mõju lapse harmoonilisele arengule ning vältida trauma süvenemist ja laste muutumist ohvriks; nõuab ELi miinimumstandardeid selle kohta, kuidas selliseid kuulamisi läbi viia; rõhutab, et oluline on tagada ohvritele ja nende lastele pärast väärkohtlemist kogu taastumisprotsessi vältel nõuetekohasel tasemel pikaajaline psühholoogiline ja psühhiaatriline hooldus ning sotsiaalne nõustamine;

25. rõhutab vajadust erilise tähelepanu ning erimenetluste ja standardite järele juhtudel, kui ohver või laps on puudega või kuulub eriti haavatavasse rühma;

26. tunneb heameelt selle üle, et komisjon esitas tervikliku strateegia haavatavate laste kaitsmiseks ja lapsesõbraliku õigusemõistmise edendamiseks; rõhutab vajadust kaitsta kõige haavatavamate laste õigusi, pöörates erilist tähelepanu puuetega lastele, vägivalla ennetamisele ja selle vastu võitlemisele ning lapsesõbraliku õigusemõistmise edendamisele; nõuab, et kõik liikmesriigid rakendaksid strateegia täielikult ja kiiresti; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid võtaksid konkreetseid meetmeid laste seksuaalse väärkohtlemise ja laste seksuaalse ärakasutamise vastu võitlemiseks, investeerides ennetusmeetmetesse ja raviprogrammidesse, mille eesmärk on takistada toimepanijatel tegude kordamist, toetades tõhusamalt ohvrid, ning tõhustades koostööd õiguskaitseasutuste ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel; rõhutab, et laste väärkohtlemise kahtlusega juhtumite korral on vaja võtta kiireid meetmeid, et tagada lapse turvalisus ning peatada ja ära hoida edasine või võimalik vägivald, tagades samal ajal lapse õiguse olla ära kuulatud kogu protsessi vältel; on veendunud, et selline tegevus peaks hõlmama viivitamatut riskihindamist ja kaitset, mis sisaldab laia valikut tõhusaid meetmeid, nagu ajutised meetmed või lähenemiskeeld asjaolude uurimise ajaks; tuletab meelde, et kõigis menetlustes, mis hõlmavad vägivalla lapsohvreid, tuleb kohaldada kiire tegutsemise põhimõtet; rõhutab, et laste väärkohtlemise juhtumitega tegelevad kohtud peaksid olema spetsialiseerunud ka soolise vägivalla küsimustele;

27. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid võtaksid konkreetseid meetmeid, et teha lõpp laste seksuaalsele väärkohtlemisele, investeerides ennetusse, koostades võimalikele õigusrikkujatele eriprogrammid ja pakkudes ohvritele mõjusat tuge; kutsub liikmesriike üles tõhustama koostööd õiguskaitseasutuste ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel, et vältida laste seksuaalse väärkohtlemise ja ärakasutamise vastu;

28. rõhutab, et lastevastast vägivalla võib seostada ka soolise vägivallaga, kas siis seetõttu, et nad on oma ema vastu toime pandud vägivalla tunnistajad, või seetõttu, et nad on ise väärkohtlemise ohvrid, kui seda kasutatakse kaudselt võimu ja psühholoogilise vägivalla teostamiseks nende emade suhtes; märgib, et programmid, mis toetavad koduvägivallaga kokku puutuvaid lapsi, on pikaajalise kahju vähendamiseks üliolulised; kutsub liikmesriike üles jätkama selliste laste vajadustele suunatud uuenduslike programmide pakkumist, näiteks koolituste pakkujate kaudu, kes töötavad lastega, et varakult tuvastada hoiatavaid märke, pakkuda asjakohaseid lahendusi ja tuge ning pakkuda lastele tõhusat psühholoogilist tuge kriminaal- ja tsiviilkohtumenetluste käigus, millesse nad on kaasatud; soovib tungivalt, et liikmesriigid kehtestaksid süstemaatilised menetlused koduvägivalla ohvriks langenud ja selle tunnistajaks olnud laste jälgimiseks, sh psühholoogiliseks toetamiseks, et lahendada probleeme, mida see nende elus põhjustab, ja takistada neil täiskasvanuna sellist vägivalla kordamast;

Ennetus: spetsialistide koolitamine

29. nõuab korduvat ja tõhusat suutlikkuse suurendamist ja kohustuslikku sihipärast koolitust spetsialistidele, kes tegelevad soolise vägivalla, laste väärkohtlemise ja üldiselt kõigi koduvägivalla vormide ja nende mehhanismide, sealhulgas manipuleerimise, psühholoogilise vägivalla ja sunniviisilise kontrolliga seotud juhtumitega; rõhutab, et see sihipärane koolitus peaks seetõttu olema suunatud kohtutöötajatele, õiguskaitseametnikele, spetsialiseeritud õigusala töötajatele, kohtumeditšini töötajatele, tervishoiutöötajatele, sotsiaaltöötajatele, õpetajatele ja lastehooldajatele ning nendes valdkondades töötavatele avalikele teenistujatele; nõuab, et sellel koolitusel rõhutataks ka lähisuhtevägivalla seost laste õiguste ning nende kaitse ja heaoluga; rõhutab, et koolitus peaks parandama kõnealuste spetsialistide teadmisi ja arusaamist olemasolevatest kaitsemeetmetest, samuti turvalisusest, kuriteo mõjust, ohvri vajadustest ja sellest, kuidas neid vajadusi täita, ning andma neile pehmed oskused, et ohvritega paremini suhelda ja neid toetada; nõuab, et see koolitus võimaldaks neil ka olukorda usaldusväärsete riskihindamisvahendite abil hinnata ja avastada väärkohtlemise märke; rõhutab vajadust

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

hinnata nende märkide avastamise mehhanisme, mida kaasatud spetsialistid kasutavad; nõuab, et selle koolituse läbiviimisel keskendutaks esmajärjekorras ohvrite vajadustele ja muredele ning tunnistataks, et naistevastase vägivalga ja koduvägivalga probleemiga tuleb tegeleda konkreetse, sootundliku ja inimõigusi arvestava lähenemisviisi abil, järgides riiklikke, piirkondlikke ja rahvusvahelisi standardeid ja meetmeid; kutsub ELi ja liikmesriike üles selliseid koolitusi välja töötama ja rahastama; tuletab sellega seoses meelde Euroopa õiguslaselise koolituse võrgustiku tähtsust; rõhutab, et kodanikuühiskonnal ja avalik-õiguslikel organisatsioonidel, kes töötavad laste ning koduvägivalga ja soolise vägivalga ohvritega või nende heaks, tuleks paluda pakkuda koolitusi või vähemalt olla koolitustega seotud, et jagada kohapeal saadud kogemuste põhjal teadmisi, sh eriteadmisi; kutsub komisjoni üles seda tüüpi koolitusi soodustama ja koordineerima, keskendudes eriti piiriülestele juhtumitele;

30. kutsub liikmesriike üles tagama, et nende politsei- ja õigusteenuseid rahastatakse piisavalt, varustatakse ja koolitatakse koduvägivalgaga seotud kaebuste lahendamiseks ning nad reageerivad seda tehes; peab kahetsusväärseks, et nende teenuste alarahastamine ja eelarvekärped võivad põhjustada menetlusvigu, kaebuse esitajatele teabe andmata jätmist menetluse käigu kohta ning liigseid viivitusi, mis ei ole kooskõlas ohvrite kaitsmise ja nende olukorra parandamise nõudega; rõhutab sotsiaal- ja psühholoogiatöötajate olulist rolli politseijaoskondades, et hõlbustada koduvägivalga ohvrite konkreetset ja inimlikku toetamist; kutsub liikmesriike üles varustama kõiki ühendusi vajalike vahenditega, et aidata naisohvreid ja nende lapsi; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tõhustama koostööd, et võtta meetmeid kodu- ja lähisuhtevägivalga ohvrite tuvastamise parandamiseks ning anda ohvritele ja tunnistajatele võimalus kuriteost teatada, kuna paljudel juhtudel jäetakse lähisuhtevägivallast teatamata;

31. kutsub komisjoni ja Euroopa õiguslaselise koolituse võrgustikku üles looma ELi platvormi vastastikuseks õppimiseks ja parimate tavade jagamiseks erinevate liikmesriikide õigusala töötajate ja poliitikakujundajate vahel, kes töötavad kõigis asjaomastes valdkondades;

32. soovib tungivalt, et liikmesriigid looksid erikohtud või osakonnad ning kehtestaksid asjakohased õigusaktid ja näeksid kõigile lähisuhtevägivalga ohvritega tegelevatele spetsialistidele ette koolituse, menetlused ja suunised, millega muu hulgas suurendataks teadlikkust soolisest vägivallast ja soostereotüüpidest, et vältida kohtuotsustes lahknevusi ning kohtu-, meditsiini-, politsei-, lapsekaits- ja eestkostemenetluste ajal diskrimineerimist ja teisest ohvrustamist, tagades laste ja naiste nõuetekohase ärakuulamise, nende kaitses esikohale seadmise ja neile hüvitise taotlemise; rõhutab vajadust tugevdada spetsiaalsete kohtu- või osakondi ning laps- ja naisohvreid arvestavat õigusemõistmist ning luua kõikehõlmavad soolise vägivalga hindamise üksused, mis koosnevad kohtuarstidest, psühholoogidest ja sotsiaaltöötajatest, kes teevad koostööd avalike teenistustega, mis on spetsialiseerunud soolise vägivalga küsimustele ja tegelevad ohvrite abistamisega; rõhutab, et tähtis on täielikult rakendada õiguslikke kaitsemeetmeid naiste ja laste kaitsmiseks vägivalga eest ning et selliseid meetmeid ei piirataks vanemate õiguste tõttu; nõuab tungivalt, et otsused ühise hooldusõiguse kohta lükataks edasi, kuni lähisuhtevägivalda on piisavalt uuritud ja läbi on viidud riskihindamine;

33. rõhutab vajadust tunnistada kriminaal-, tsiviil- ja muude kohtumenetluste omavahelist seotust, et koordineerida kohtulikku ja õiguslaselast reageerimist lähisuhtevägivallale, ning teeb seetõttu liikmesriikidele ettepaneku näha ette meetmed, mis seovad ühe perekonna kriminaal- ja tsiviilasja, et tõhusalt vältida lahknevusi lapsi ja ohvreid kahjustavate kohtu- ja muude õiguslike otsuste vahel; taunib ajutiste meetmete puudumist naisohvrite kaitsmiseks ning ajutiste mehhanismide puudumist vägivaldse vanema hooldusõiguse peatamiseks kohtumenetluse ajal, mis kestab tavaliselt mitu aastat; kutsub liikmesriike üles selliseid kaitsemeetmeid katsetama ja välja töötama; kutsub sel eesmärgil liikmesriike üles korraldama kõigi selliste menetlustega seotud spetsialistide ja vabatahtlike koolitusi ning kaasama nendesse koolitustesse laste ja ohvritega ning nende heaks töötavad kodanikuühiskonna organisatsioonid; kutsub pädevaid riiklikke asutusi üles parandama koordineerimist kohtute vahel, soodustades prokuratuuridevahelisi kontakte, et vanemliku vastutuse küsimused saaksid kiiresti lahendatud, ning tagama, et perekonnakohtud saaksid hooldus- ja külastusõiguse kindlaksmääramisel võtta arvesse kõiki naistevastase soolise vägivallaga seotud küsimusi;

34. kutsub liikmesriike üles looma tsiviil- ja kriminaalkohtute, koduvägivalga ja soolise vägivalga juhtumitega ning laste väärkohtlemise, lahus- ja hooldusõiguse juhtumitega tegelevate õigusala töötajate ning kõigi muude sidusrühmade vahel parimate tavade korrapäraseks vahetamiseks platvormi;

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

35. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kaasama poliitika ja õigusaktide väljatöötamisse, rakendamisse ja hindamisse asjaomaseid kodanikuühiskonna organisatsioone, eelkõige neid, kes töötavad lastega ja nende heaks, samuti koduvägivalla ja soolise vägivalla ohvreid; nõuab nendele kodanikuühiskonna organisatsioonidele struktuuriabi andmist ELi, riiklikul ja kohalikul tasandil, sealhulgas rahalist toetust, et suurendada nende reageerimis- ja toetussuutlikkust ning tagada kõigile inimestele piisav juurdepääs nende teenustele, sealhulgas nõustamisele ja toetusmeetmetele;

36. kordab oma täielikku toetust eri sektorite (kohtusüsteem, õiguskaitse, tervishoid ja sotsiaalteenused) teenuseosutajate suutlikkuse suurendamisele ajakohastatud andmebaaside dokumenteerimisel ja haldamisel; kutsub liikmesriike üles kehtestama riiklikke suuniseid ja häid tavasid ning pakkuma lähisuhtevägivallast teadlikkuse koolitust iga eeslinisektori kõigi tasandite töötajatele, kuna see on hädavajalik, et tundlikult tegeleda kaitset otsivate naistega; kutsub liikmesriike üles jälgima sektorite teenuseid ja koostama eelarved kooskõlas vajadustega;

37. soovib liikmesriikide ametiasutustel võtta laste ja naiste õiguste toetuseks meetmeid ning eelkõige koostada ja levitada suuniseid spetsialistidele, kes tegelevad lähisuhtevägivalla ja hooldusõiguse juhtumitega, võttes arvesse riskitegureid (laste või teiste pereliikmetega seotud riskitegurid, keskkonna- või sotsiaalprobleemid või vägivaldsete kuritegude võimalik kordamine), et lähisuhtevägivalda oleks võimalik hinnata;

38. märgib, et need suunised ja juhised peaksid aitama tervishoiutöötajatel tõsta oma töökeskkonnas üldsuse teadlikkust naistevastase vägivalla, sealhulgas lähisuhtevägivalla rängast mõjust naiste vaimsele tervisele;

39. rõhutab, et nendes menetlustes on väga tähtis roll kõigil kohtuekspertidel ja spetsialistidel, nt arstidel, kohtumediitsiini kliinilistel psühholoogidel ja sotsiaaltöötajatel, kes pakuvad kohtumediitsiini alaseid ja psühholoogilisi eriteadmisi mitte üksnes kodus toimunud väärkohtlemise või koduvägivalla ohvrite, vaid ka asjaga seotud laste eest hoolitsemisel, eriti kui keskkond, kus ohvrid elavad, ei ole sobiv nende tervise, väärikuse, emotsionaalse tasakaalu ja elukvaliteeti kaitsmiseks; tuletab seetõttu meelde, et kohtumediitsiini töötajad ja muud asjaga seotud spetsialistid peavad muu hulgas saama tugineda ELi tasandi andmete ja tavade, sh parimate tavade põhjal koostatud suunistele; märgib, et õiguslikel eesmärkidel muudavad kohtuarstide tehnilised ja meditsiinilised eriteadmised nad kõige sobivamateks töötajateks spetsialistide (pediaatrid, günekoloogid, psühholoogid) abistamisel nende töös, kuna kohtuarstidel on asjakohane koolitus ja tehnilised eriteadmised, et ära tunda vägivalla tunnused ning, kui see on põhjendatud, täita teatamiskohustused ja võtta ühendust õigusasutustega;

40. tuletab meelde ohvrite õiguste direktiivi sätteid; rõhutab, et soolise vägivalla ohvritest naised ja nende lapsed vajavad tihti erilist tuge ja kaitset seoses teisese või korduva ohvrustamise suure ohuga või sellise vägivallaga seotud hirmutamise ja kättemaksuga; nõuab seetõttu, et tähelepanu pöörataks ühiskonnas, sealhulgas kriminaalõigussüsteemi spetsialistide seas, esinevale suhtumisele, et ohver on ise süüdi; nõuab institutsionaalse vägivalla tunnustamist ja selle probleemiga tegelemist, mis hõlmab kõiki ametivõimude ja avalike teenistujate tegevusi ja tegematajätmisi, mille eesmärk on viivitada, häirida või takistada juurdepääsu asjakohastele avalikele teenustele või ohvrite õiguste kasutamist, kehtestades asjakohased sanktsioonid ja meetmed, et tagada ohvrite kaitse ja neile hüvitise maksmine; rõhutab, et ülimalt tähtis on tagada kõigile ohvritega tegelevatele spetsialistidele koolitus, menetlused ja suunised, et aidata neil tuvastada lähisuhtevägivalla märke isegi siis, kui ohvrid ei esita sõnaselgeid kaebusi; soovib, et need suunised ja juhised sisaldaksid meetmeid, mis edendavad vägivalla, sealhulgas lähisuhtevägivalla ohvriks langenud naistele ohutu, lugupidava ja süütunnet mitteteketava ravi programme, ning levitaksid teadmisi parima ravi kohta nende ja nende laste jaoks; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegelema anonüümsete kaebuste ja tagasi võetud kaebuste probleemiga, tagades ohvrite kaitsmiseks tõhusa ja kiire menetluse ning vägivaldsete partnerite vastutusele võtmise; julgustab looma õiguskaitsealaseid andmebaase, kus säilitatakse kõik üksikasjad seoses avaldustega, mille ohver või kolmas isik lähisuhtevägivalla kohta esitab, et jälgida ja ennetada edasisi vägivaldajuhtumeid; nõuab rohkem kogukonnaharidust ja teadlikkuse suurendamist ning koolitust ja teadmisi lähisuhtevägivalla kohta maa- ja äärepoolsete piirkondade politsei- ja sotsiaalteenistustes, rõhutades hariduse tähtsust laste teavitamisel ja toetamisel, samuti konfliktide lahendamise programme, positiivseid eeskujusid ja koostöömänge;

Ennetus: soostereotüüpide ja eelarvamuste käsitlemine – haridus ja teadlikkuse suurendamine

41. väljendab muret soostereotüüpide ja soolise kallutatuse mõju pärast, mis põhjustab ebapiisavat reageerimist naistevastasele soolisele vägivallale ja usalduse puudumist naiste vastu, eriti seoses oletatavate valesõnade laste väärkohtlemise ja perversivägivalla kohta; on samuti mures kohtunike, prokuröride ja õigusala töötajate erikoolituse

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

puudumise pärast; rõhutab, kui olulised on meetmed, mille eesmärk on võidelda haridust ja teadlikkuse suurendamise kampaaniaid kasutades soostereotüüpide ja patriarhaalse kallutatuse vastu; kutsub liikmesriike üles jälgima naiste arvamise halvustamise tavasid ja nende vastu võitlema; mõistab hukka mitteteaduslike teooriate ja mõistete kasutamise, kinnistamise ja aktsepteerimise hooldusõiguse juhtumite puhul, millega karistatakse emasid, kes üritavad teatada laste väärkohtlemisest või soolisest vägivallast, takistades neil hooldusõiguse saamist või piirates nende vanemlike õigusi; rõhutab, et nn vanemast võõrandumise sündroom ning sarnased mõisted ja terminid, mis üldjuhul põhinevad soostereotüüpidel, võivad kahjustada lähisuhtevägivalla naissoost ohvreid, pannes emale süü laste võõrandumise eest isast, seades kahtluse alla ohvrite vanemlikud oskused, eirates lapse ütlusi ja vägivaldaohutu, millega lapsed kokku puutuvad ning seades ohtu ema ja laste õigused ja turvalisuse; kutsub liikmesriike üles mitte tunnustama oma kohtupraktikas ja õigusaktides vanemast võõrandumise sündroomi ning hoiduma või isegi keelama selle kasutamise kohtumenetlustes, eriti uurimise ajal vägivalla esinemise kindlakstegemiseks;

42. rõhutab, kui olulised on teadlikkuse suurendamise kampaaniad, mis võimaldavad tunnistajatel (eeskätt naaberitel ja kaastöötajatel) tähele panna lähisuhtevägivalla (eelkõige mittefüüsilise vägivalla) märke, ning juhiste andmine selle kohta, kuidas ohvreid toetada ja abistada; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles edendama teadlikkuse suurendamise ning teavitus- ja toetuskampaaniaid soolise kallutatuse ja stereotüüpide ning kodu- ja soolise vägivalla vastu võitlemiseks kõigis selle vormides, nagu füüsiline vägivald, seksuaalne ahistamine, kübervägivald, psühholoogiline vägivald ja seksuaalne ärakasutamine, eriti seoses vastloodud ennetusmeetmete ja paindlike hädaolukorra hoiatussüsteemidega, ja julgustama aruannete esitamist koordineerimise ja koostöö kohta tunnustatud ja spetsialiseeritud naisorganisatsioonidega; rõhutab, kui oluline on teadlikkuse suurendamise kampaaniate läbiviimisel aktiivselt kaasata kõik avalikud struktuurid;

43. rõhutab, et väärkohtlejate tõhus karistamine on oluline nii edasise vägivalla ärahoidmiseks kui ka selleks, et eelkõige ohvrite usaldus avaliku sektori asutuste vastu suureneks; juhib siiski tähelepanu sellele, et vanglakaristusest üksi ei piisa tulevase vägivalla ennetamiseks ning et vaja on spetsiaalseid rehabilitatsiooni- ja ümberõppeprogramme; kutsub liikmesriike üles, nagu on sätestatud Istanbuli konventsiooni artiklis 16, võtma vajalikke seadusandlikke või muid meetmeid, et käivitada või toetada programme, mille eesmärgiks on õpetada perevägivalla toimepanijaid inimestevahelistes suhetes vägivallast loobuma, et vältida edasist vägivalda ja muuta vägivaldseid käitumisharjumusi; toonitab, et seda tehes peavad liikmesriigid tagama, et esmatähtsaks peetakse ohvrite turvalisust, toetamist ja inimõigusi ning et nende programmide käivitamine ja rakendamine toimub vajaduse korral koordineeritud koostöös ohvritele spetsiaalseid tugiteenuseid pakkuvate asutustega; juhib tähelepanu sellele, et haridus on keskse tähtsusega soolise vägivalla ja eriti lähisuhtevägivalla kaotamisel; kutsub liikmesriike üles rakendama ennetavaid programme, sealhulgas hariduse kaudu sellistel teemadel nagu naiste ja meeste võrdõiguslikkus, vastastikune lugupidamine, konfliktide vägivallatu lahendamine inimestevahelistes suhetes, naistevastane sooline vägivald ning õigus isikupuutumatusel, ning õppijate areneva võimekusega kohandatud eakohast seksuaalkasvatust ametlikes õppekavades ja kõigil haridustasemetel kooskõlas soolise võrdõiguslikkuse strateegiaga 2020–2025; rõhutab, et eakohane terviklik suhte- ja seksuaalkasvatust on keskse tähtsusega, et kaitsta lapsi vägivalla eest ja anda neile oskused, mida nad vajavad turvaliste suhete loomiseks ilma seksuaalse, soolise ja lähisuhtevägivallata; kutsub komisjoni üles toetama tõhusate ennetusmeetmete tagamiseks programme, mille eesmärk on ennetada soolist vägivalda, sealhulgas kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi Daphne tegevussuuna kaudu;

44. palub, et liikmesriigid innustaksid tegema samme, et kaotada sügavalt juurdunud eelarvamused, mis endiselt põhjustavad soolist ebavõrdsust hoolduse valdkonnas;

45. rõhutab, et lähisuhtevägivalla ennetamise strateegiad peaksid hõlmama meetmeid vägivallaga kokkupuutumise vähendamiseks lapsepõlves, turvaliste ja tervislike suhete loomiseks vajalike oskuste õpetamist ning selliste sotsiaalsete normide vaidlustamist, mis edendavad meeste üleolekut ja autoritaarset käitumist naiste suhtes, või muid seksistliku käitumise vorme;

46. kutsub komisjoni üles toetama kogu ELi hõlmavaid üldsuse teadlikkuse suurendamise ja hariduskampaaniaid ja parimate tavade vahetamist, sest see on koduvägivalla ja soolise vägivalla ennetamiseks ja vägivalla suhtes täisleppimatuse kujundamiseks ja ohvritele turvalisema keskkonna loomiseks vajalik meede; rõhutab sellega seoses meedia strateegilist rolli; rõhutab siiski, et mõnes liikmesriigis esitatakse naiste tapmist ja soolise vägivalla juhtumeid ikka veel selliste mõistetega, mis vabastavad vägivaldse partneri vastutusest; rõhutab, et meedia ja reklaam ei tohi levitada naisi vihkavaid ja seksistlikke sõnumeid, sealhulgas üritades vabandada, seadustada või vähendada vägivalda ja vägivaldsete partnerite vastutust; on seisukohal, et koduvägivald tuleneb ka soostereotüüpest lähenemisest lapsevanemaks olemisele; kutsub seetõttu komisjoni

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

ja liikmesriike üles võitlema soostereotüüpidega ja edendama soolist võrdõiguslikkust vanemlike kohustuste täitmisel, kus vanemlik koormus on õiglaselt jagatud, tagades, et naised ei määrata alluva staatusesse; kutsub komisjoni üles hõlbustama ELi tasandil parimate tavade vahetamist valdkondades, mis on seotud ennetuse, kaitse, süüdistuse esitamise ja vägivalla vastu võitlemise meetmetega ning nende praktilise rakendamisega; kutsub liikmesriike üles seda ELi kampaaniat täiendama, levitades teavet selle kohta, kuhu ohvrid ja tunnistajad saavad seda liiki vägivallast teatada, sealhulgas pärast kampaania lõppu, võttes arvesse COVID-19 kriisi eripära, et keskenduda ka lastele avalduvale mõjule; kutsub komisjoni üles toetama tegevusi koolides ja muudes asutustes, mis suurendavad teadlikkust kuritegevuse ja traumaga seotud küsimustest ja sellest, kust abi leida, kuidas probleemidest teatada ning kuidas laste ja lastega töötavate inimeste vastupanuvõimet suurendada;

Koostöö liikmesriikide vahel, sealhulgas piiriüleste juhtumite puhul

47. rõhutab, kui oluline on teabevahetus kohtute, liikmesriikide keskasutuste ja politseiasutuste vahel, eelkõige seoses piiriüleste hooldusõiguse juhtumitega; loodab, et nõukogu 25. juuni 2019. aasta määruse (EL) 2019/1111 (mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapserööve)⁽²⁸⁾ muudetud reeglitega tõhustatakse kohtusüsteemide koostööd, et teha lapse parimad huvid tõhusalt kindlaks, sõltumata vanemate perekonnaseisust ja perekonna koosseisust, ning edendatakse lähisuhtevägivalla ohvrite huve; rõhutab, kui oluline on, et kohtuarst või keegi teine asjaga seotud spetsialist annaks asjaomasele riiklikule ametiasutusele teavet lähisuhtevägivalla kohta, kui ta leiab, et selline vägivald seab täiskasvanust ohvri või lapse elu ohtu ning et ohver ei ole moraalse või majandusliku sunni tõttu, mida rakendab täiskasvanud ohvri nõusolekut saada üritav toimepanija, võimeline ennast kaitsma; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama Brüsseli IIa määruse jõustamise ja tulemusliku kohaldamise; peab sellega seoses kahetsusväärseks, et selle viimase läbivaatamise käigus ei laiendatud kohaldamisala registreeritud kooselule ja vabaabielupaaridele; on arvamisel, et see toob kaasa diskrimineerimise ja potentsiaalselt ohtlikud olukorrad ohvritele ja lastele nii registreeritud kooseluse elavate paaride kui ka vabaabielupaaride puhul; tuletab meelde, et Brüsseli IIa määruse kohaldamisala ja eesmärgid tuginevad põhimõttele, et liidu kodanikke ei diskrimineerita kodakondsuse alusel, ning liikmesriikide õigussüsteemide vastastikuse usalduse põhimõttele; palub komisjonil hiljemalt 2024. aasta augustiks anda parlamendile aru nende määruste rakendamise ja mõju kohta, sealhulgas lähisuhtevägivalla ja hooldusõiguste kontekstis;

48. juhib tähelepanu sellele, et igal perevaidlusel on sügav emotsionaalne mõju, kuid piiriülesed juhtumid on veelgi tundlikumad ja õiguslikult keerukamad; rõhutab, et üldsusel on vaja sellistest keerulistest küsimustest nagu piiriülesed hooldusõiguse juhtumid ja ülalpidamiskohustused laialdaselt teadlik olla ning vaja on ka selgitada vanema ja lapse õigusi ja kohustusi eri riikides; juhib tähelepanu sellele, et liikmesriigid saaksid aidata kaasa selliste piiriüleste perekonnaõiguse juhtumite kiiremale lahendamisele, luues siseriiklikes kohtutes eriosakondade süsteemi, mis hõlmab soolisele vägivallale keskendunud üksusi, kuhu kuuluvad kohtumeditšini töötajad, psühholoogid ja muud asjaomased spetsialistid, ning teha koostööd soolise vägivalla küsimustele spetsialiseerunud ja ohvrite abistamise eest vastutavate avalike teenistustega; nõuab, et erilist tähelepanu pöörataks üksikvanemaga leibkondade olukorrale ja elatise piiriülelele sissenõudmisele, kuna kehtiv säte, täpsemalt nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes ning ÜRO välisriigist ülalpidamise taotlemise konventsioon, milles on sätestatud õiguslikud kohustused elatise piiriülelele sissenõudmise kohta, on seoses selle kohaldamise ja praktilise korraldusega kahtluse alla seatud; rõhutab, et on vaja jõustada õiguslikud vahendid elatise piiriüleseks sissenõudmiseks ja suurendada üldsuse teadlikkust nende kättesaadavusest; kutsub seetõttu komisjoni üles tegema tihedat koostööd liikmesriikidega, et teha kindlaks elatise sissenõudmisega seotud praktilised probleemid piiriülestes olukordades ja aidata neil välja töötada vahendid maksekohustuste täitmise tõhusaks jõustamiseks; rõhutab antud küsimuse ja selle tagajärgede tähtsust üksikvanemaga perekondadele ja vaesusriskile;

49. nõuab tungivalt, et liikmesriigid jätkaksid soolise ja koduvägivalla kõigi vormide levimuse ja nendest teatamise ning nende lastele avalduvate tagajärgede kohta käivate andmete ja sellealaste suundumuste analüüsimist liikumispiirangute kehtivuse ajal ja vahetult pärast seda;

⁽²⁸⁾ ELT L 178, 2.7.2019, lk 1.

Kolmapäev, 6. oktoober 2021

50. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tõhustama koostööd, et võtta meetmeid, mis annavad lähisuhtevägivalla ohvritele võimaluse kuriteost teada anda, kuna paljudel juhtudel jäetakse lähisuhtevägivallast teatamata; võtab teadmiseks komisjoni pühendumuse viia ellu uus ELi uuring soolise vägivalla kohta, mille tulemused esitatakse 2023. aastal; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegema tihedat koostööd, et luua püsiv mehhanism, mis annaks korrapäraselt ühtlustatud, täpset, usaldusväärset, võrreldavat, kvaliteetset ja sooliselt eristatud kogu ELi hõlmavat teavet lähisuhtevägivalla ja hooldusõiguse juhtumite levimuse, põhjuste ja tagajärgede kohta naiste ja laste jaoks ning lähisuhtevägivalla ja hooldusõiguste haldamise kohta, kasutades täielikult ära EIGE ja Eurostati suutlikkust ja eksperditeadmisi; tuletab meelde, et riikliku statistika esitamine soolise vägivalla kohta on meede, mis on kõlblik rahastamiseks aastate 2021–2027 ühtse turu programmi raames; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et andmed oleks muu hulgas eristatud vanuse, seksuaalse sättumuse, sooidentiteedi, sootunnuste, rassi ja etnilise päritolu ning puude staatuse alusel, et tagada naiste kogemuste kajastamine kogu nende mitmekesisuses; märgib, et see aitab paremini mõista probleemi ulatust ja põhjuseid, peamiselt sotsiaal-majanduslikke kategooriaid, kus sooline vägivald on levinum, ja muid mõjutavaid tegureid, samuti riikide erinevad õigusraamistikke ja poliitikasuundi, mida saab põhjalikult uurida riikide üksikasjaliku võrdlemise abil, et teha kindlaks poliitikaraamistikud, mis võivad vägivalla esinemist mõjutada; rõhutab samuti, kui oluline on, et liikmesriigid koguksid statistilisi andmeid haldus- ja kohtumenetluste kohta, milles käsitletakse lähisuhtevägivallaga seotud laste hooldusõigust, ning eelkõige kohtuotsuste tulemuste ning hooldusõigust ja külastusõigust puudutavate otsuste põhjenduste kohta;

51. kutsub komisjoni üles toetama kogu ELi hõlmavaid üldsuse teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, sest see on koduvägivalla vältimiseks ja vägivalla suhtes täisleppimatuse loomiseks vajalik meede;

o

o o

52. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.
